

Gnostilainen pääsiäiskirje 2022

Kun toivotamme toisillemme hyvää pääsiäistä, niin ovatko mielessämme vain kevään tuloa ennakoivat keltaiset narsissit ja uuden elämän alkua symbolisoivat pääsiäismunat sekä juutalaisten happamattomasta leivästä muistuttava mämmi, vai ajattelemmeko Jeesuksen ristiinnaulitsemista ja ylösnousemusta, jotka ovat kristillisen pääsiäisenvieton ytimessä? Ehkä nämä kaikki häivähtävät mielessämme jonkinlaisina mystisinä mielikuvina.

Gnostilaisessa traditiossa uskotaan, että Jeesus ei oikeasti kuollut ristillä, vaan hänet otettiin puolikuolleena alas ristiltä ja elvytettiin. Sen vuoksi ei ollut mikään ihme, että Jeesus nähtiin ristiinnaulitsemisen jälkeen elävänä. Muun muassa gnostilaisessa Pistis Sofiassa kuvataan keskusteluja, joita Jeesus käy opetuslastensa kanssa ristiinnaulitsemisen jälkeen 11 vuoden ajan.

Historiankirjat kertovat, että joulukuussa vuonna 32 juutalaiset nousivat kapinaan sen jälkeen, kun Juudean roomalaisena prokuraattorina toiminut Pontius Pilatus oli erityisen harkitsemattomasti käyttänyt rajuja otteita juutalaisten kieltäytyttyä palvomasta keisaria tempelissään.

Englantilainen Michael Baigent esittää tästä seuranneista tapahtumista kirjassaan ”Ristin salaisuus” (*The Jesus Papers*, 2006) mielenkiintoisen ja vakavasti otettavan teorian, jonka mukaan Jeesus ei vuonna 33 kuollutkaan ristillä. Siteeraan seuraavassa muutamia kohtia Baigentin kirjasta:

Roomalaisten miehitystä vastustaneet juutalaiset selootit olivat valinneet Jeesuksen tulevan Uuden Israelin kuninkaaksi eli messiaaksi, joka asetettaisiin virkaansa, kun roomalaiset olisi lyöty. Kun Jeesus kuitenkin oli eräässä keskustelussa vesittänyt seloottien keskeisen tavoitteen eli roomalaisten verotusoikeuden vastustamisen sanomalla ”*Antakaa keisarille mikä keisarille kuuluu ja Jumalalle mikä Jumalalle kuuluu*”, niin selootit tulkitsivat sen merkitsevän sitä, että Jeesus oli kääntänyt kelkkansa ja asettunut heidän suunnitelmiaan vastaan. Nyt selootit halusivatkin päästä eroon Jeesuksesta ja suunnittelivat hänen ja hänen kannattajiensa vangitsemista.

Jerusalemien papiston enemmistö oli saddukeuksia, jotka olivat kuulleet seloottien messias-suunnitelmista. He arvelivat, että jos Jeesuksesta tulisi messias eli juutalaisten kuningas, niin hän ottaisi itselleen myös ylipapin viran, jolloin vanhan papiston asema olisi horjunut, sillä Jeesuksen tiedettiin halunneen erottaa maallistuneet papit ja vaihtaa heidän tilalleen Sadokin pappissuvusta tulevat uudet papit. Saddukeukset alkoivat syyttää Jeesusta kapinoitsijaksi ja suunnittelivat hyökkäyksiä Jeesusta ja hänen kannattajiin vastaan. Jeesuksella oli siis ennen juutalaisten pääsiäistä vuonna 33 jaa. vihollisia monella rintamalla.

Pontius Pilatus oli kuullut suunnitelluista levottomuuksista. Hän oli vaikeassa välikädessä, josta hän yritti kiemurrella ulos tuomitsemalla Jeesuksen kansankiihottajana teloitettavaksi. Tämän hän odotti rauhoittavan sekä selootteja että saddukeuksia ja vakuuttavan samalla myös hänen roomalaiset esimiehensä siitä, että hän kyllä pystyi panemaan kapinoitsijat kuriin. Mutta toisaalta Pilatus ei olisi halunnut ottaa omalletunnolleen Jeesuksen teloittamista, sillä hänen mielestään Jeesus ei oikeasti ollut kapinallinen, vaan suhteellisen harmiton uskonnollinen johtaja, josta saattaisi myöhemmin olla hyötyä roomalaisille. Niinpä Pilatus halusi järjestää asiat niin, että Jeesus ristiinnaulittaisiin, mutta selviäisi siitä kuitenkin hengissä.

Miten Pilatus olisi voinut järjestää Jeesuksen valeristiinnaulitsemisen ilman, että se olisi paljastunut muille? Evankeliumeissa kerrotaan (esim. Mark. 15:36), että Jeesuksen ollessa ristillä, joku kävi kastamassa sienen hapanviiniin, pani sen pitkän kepin päähän ja tarjosi siitä hänelle juotavaa. Jotkut meidän aikamme tutkijat ovat sitä mieltä, että sienessä Jeesukselle annettiin huumaavaa ainetta, joka tainnutti hänet ja sai näyttämään kuolleelta. Johanneksen evankeliumissa (Joh.

19:34), kerrotaan että yksi sotilaista työnsi keihään Jeesuksen kylkeen, jolloin haavasta vuoti heti verta ja vettä. Tämä osoittaa hänen olleen elossa, joskin paikalla olleet eivät sitä tajunneet, vaan pitivät Jeesusta lopullisesti kuolleen, kun hän ei keihään pistosta edes värähtänyt. Tässä tilanteessa Jeesus piti jotenkin saada alas ristiltä ja vietyä johonkin yksityiseen hautaan, jossa hänet olisi voitu virvoitella tajuihinsa. Pilatus oli puhunut hyvin tuntemalleen varakkaalle Joosef Arimatialaiselle, joka oli myös Jeesuksen ystävä, että tämä lainaisi itselleen valmistuttamaansa kalliohautaa muutamaksi päiväksi Jeesukselle. Näin tapahtui ja Jeesuksen virvoittaminen alkoi. Johanneksen evankeliumissa (Joh. 19:39) kerrotaan tästä tapauksesta, että *"Paikalle tuli myös Nikodemos ... ja hänellä oli mukanaan sata mittaa mirhan ja aaloen seosta"* (sata mittaa = noin 32 kiloa). Aaloen lehdistä puristettua mehua on antiikin ajoista alkaen käytetty ulkonaisesti haavojen ja infektioiden hoidossa sekä myös ulostus- ja oksennuslääkkeenä. Mirhapuun pihka taas on vuosituhansien ajan tunnettu paitsi hajusteena, myös vahvistavana, märkimistä estävänä ja syviä haavoja parantavana lääkkeenä, mutta sitä on käytetty myös eräiden myrkkujen vastamyrkkynä. Näitä lääkeaineita Nikodemos, joka oli lääkäri, tarvitsi suuria määriä. Teorian mukaan Nikodemos onnistui elvyttämään ristillä syvään tajuttomuuteen vaipuneen Jeesuksen juottamalla tälle monta annosta aaloe-mirha juomaa sekä voitelemalla hänen haavojaan aaloe-mirha hyytelöllä. Useita tunteja myöhemmin Jeesus palasi tajuihinsa. Uudessa testamentissa kerrotulle mirhan ja aaloen tuonnille ei tunnu olevan mitään järkevää syytä, mutta edellä kerrotussa teoriassa syy on selvä.

Lopullisen todisteen siitä, että Jeesus ei kuollut ristillä, antaa yllättäen Markuksen evankeliumi (Mark. 15:43–45), jossa Joosef Arimatialaisen kerrotaan käyvän Pilatuksen luona pyytämässä Jeesuksen ruumista itselleen. Kun luemme tämän evankeliumin kohdan kreikankielisestä alkutekstistä, koemme yllätyksen. Joosefin pyytäessä Jeesuksen ruumista, hän käytti siitä kreikankielistä sanaa *"soma"* (*σωμα του ιησου*), joka tarkoittaa elävää ruumista, kehoa. Kreikankielessä kuollutta ruumista (kalmoa) tarkoittava sana olisi ollut *"ptoma"*. Näin Jeesuksen eloon jääminen paljastetaan evankeliumissa joko tahattomasti tai tahallisesti. Jos evankeliumin kirjoittaja olisi halunnut kätkeä tämän totuuden, hän olisi voinut käyttää sanaa *"ptoma"*. Oliko tämä totuus Jeesuksen eloon jäämisestä siihen aikaan niin laajalti ihmisten tiedossa, että kirjoittaja ei rohjennut vääristellä asiaa. Kun kreikankielinen evankeliumi aikanaan käännettiin latinaksi, tässä evankeliumin kohdassa käytettiin sanaa *"corpus"*, joka tarkoittaa sekä elävää että kuollutta ruumista.

Mitä kristittyjen pääsiäismyytistä jää jäljelle, kun siitä poistetaan Jeesuksen ristinkuolema, ja kun "ylösnousemuskin" todetaan väärinkäsitykseksi? Jäljelle ei jää muuta kuin ristiinnaulitsemis-myytin vertauskuvallinen tulkinta. Mikä se sitten on?

Gnostilaisina me juhlimme pääsiäisenä omaa sisäistä ylösnousemustamme Gnosikseen, joka tapahtuu todellisuutena tässä elämässä. Usko johonkin historialliseen legendaan ei muuta meissä mitään, mutta Gnosiksen mysteeri on totta ja muuttaa meissä kaiken.

Toivotan sinulle hyvää sisäisen ylösnousemuksen juhlaa!

Pentti Tuominen

Gnostilaisen Seuran puheenjohtaja